

PRACE NAUKOWE
Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie

In memoriam professoris Eduardi Boguslavii

EDUKACJA MUZYCZNA

I

Pod redakcją Marty Popowskiej

Częstochowa 2005

Redaktor naukowy
Marta Popowska

Recenzent
prof. Jolanta Szulakowska-Kulawik

Redaktor
Przemysław Lasota

Redaktor techniczny
Jacek Kukułka

Korektor
Mirosław Łapot

Projekt okładki
Sławomir Sadowski

© Copyright by Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
Częstochowa 2005

ISBN 83 – 7098 – 901 – 2

Wydawnictwo Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie
42 – 200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8
tel. (0 34) 378 43 29, fax (0 34) 378 43 19.
www.ajd.czyst.pl
e-mail: wydawnictwo@ajd.czyst.pl
Wydanie I. Objętość: 11,5 ark. druk. (B5).

Spis rzeczy

Słowo wstępne	5
Prof. Edward Bogusławski (1940 – 2003)	7
Część I	
Wybrane zagadnienia analizy muzycznej	
Anna Stachura	
<i>Requiem</i> Edwarda Bogusławskiego — tradycja i nowoczesność	13
Maryla Renat	
Wybrane zagadnienia idiomu kompozytorskiego Grażyny Bacewicz	35
Ludomira Grądzman	
Rola barwy w cyklu miniatur fortepianowych <i>Obrazki</i> z wystawy Modesta Musorgskiego	73
Maryla Renat	
Związki słowno-muzyczne w pieśniach dziecięcych Witolda Lutosławskiego .	99
Część II	
Problemy szkolnictwa muzycznego	
Anna Grajpel	
Znajomość cech muzycznych narodowych tańców polskich w grupie kandydatów na nauczycieli wychowania muzycznego	113
Marcin Tadeusz Łukaszewski	
Działalność Zespołu Szkół Muzycznych w Częstochowie w latach (1945 – 1985)	125
Część III	
Komunikaty	
Wanda Malko	
Częstochowskie szkolnictwo muzyczne po II wojnie światowej (1945 – 1947)	163
Ludomira Grądzman	
O łączeniu sztuk w procesie nauczania muzyki	171
Elżbieta Szwed	
Zarys historii muzykoterapii	177

Słowo wstępne

Kolejny tom prac naukowych Instytutu Muzyki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie jest poświęcony pamięci niedawno zmarłego profesora Edwarda Bogusławskiego. Kompozytora, teoretyka muzyki i pedagoga. Wieloletniego pracownika Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie, gdzie w Instytucie Muzyki pełnił funkcję kierownika Zakładu Teorii i Pedagogiki Muzycznej, od chwili jego powstania do dnia swojej śmierci.

Na zawartość niniejszego tomu składają się przede wszystkim artykuły pracowników Zakładu Teorii i Pedagogiki Muzycznej. Działalność naukowa tego Zakładu koncentruje głównie wokół badań własnych jego pracowników. Najważniejsze kierunki badań dotyczą: muzykologii (historii muzyki polskiej, technik kompozytorskich, związków muzyki z literaturą) oraz etnomuzykologii, a także historii życia muzycznego, pedagogiki muzycznej i muzykoterapii. Stąd tematyka artykułów w niniejszym zeszycie jest różna. Zebrane wypowiedzi udało się jednak podzielić na trzy części.

Pierwsza grupa publikacji dotyczy wybranych zagadnień analizy muzycznej. Inicjuje ją praca **Anny Stachury**, której przedmiotem jest *Requiem* Edwarda Bogusławskiego. Autorka poddaje kompozycje wnikliwej analizie, szczegółowo omawia jej bogatą symbolikę, a także zwraca uwagę na ważne chrześcijańskie przesłanie, jakie niesie ze sobą to monumentalne dzieło. Następny artykuł wyszedł spod pióra **Maryli Renat**. Autorka omawia w nim wybrane zagadnienia idiomu kompozytorskiego Grażyny Bacewicz. Charakteryzuje zespół cech stałych języka dźwiękowego kompozytorki, odnosząc się zarówno do rozwiązań formalnych, fakturalnych, harmoniczných, jak i do elementów technicznych oraz do sposobów ich współdziałania na poziomie: makroformy i jednostek syntaktycznych w obrębie poszczególnych elementów dzieła muzycznego. Artykuł **Ludomiry Grądzman** pt.: *Rola barwy w cyklu miniatur fortepianowych „Obrazki z wystawy” Modesta Musorgskiego* to ciekawe, zapewne nie tylko dla pianistów, studium na temat bardzo popularnego cyklu fortepianowego. Część pierwszą publikacji kończy kolejny artykuł autorstwa **Maryli Renat**, w którym omówione zostały związki słowno-muzyczne w pieśniach dziecięcych Witolda Lutosławskiego.

Drugą grupę zagadnień reprezentują artykuły poświęcone problemom szkolnictwa muzycznego. **Anna Grajpel** prezentuje wyniki swoich badań na temat znajomości cech muzycznych narodowych tańców polskich, w grupie kandydatów na nauczycieli wychowania muzycznego. Autorka dowodzi, że znajomość narodowych tańców wśród naszej młodzieży jest dalece niewystarczająca, a przeprowadzone przez nią badania obnażają, jej zdaniem, głębokie zaniedbania dydaktyczne i wychowawcze w zakresie transmisji kultury narodowej. Artykuł **Marcina Tadeusza Łukaszewskiego** jest związany ze stuleciem szkolnictwa muzycznego w Częstochowie. Prezentuje jego historię i osoby z nim związane.

Część trzecią publikacji stanowią komunikaty. Pierwszy, napisany przez **Wandę Maliko**, jest ważnym przyczynkiem wyjaśniającym rozbieżności, jakie występują w licznych

publikacjach dotyczących historii częstochowskiego szkolnictwa muzycznego. Autorka jako pierwsza wykorzystwała w swych badaniach dokumenty znajdujące się w zasobach archiwów państwowych, które pozwoliły ostatecznie ustalić fakty na podstawie kompletnych źródeł. **Ludomira Grądmán** porusza problem łączenia sztuk w procesie nauczania muzyki. Na podstawie własnych doświadczeń pedagogicznych stwierdza, że łączenie sztuk w procesie nauczania jest warunkiem *sine qua non* właściwego rozwoju estetycznego dziecka, a powszechnie obowiązujący system oceniania w szkołach muzycznych I stopnia może zniechęcać uczniów do nauki muzyki. Ostatni komunikat **Elżbiety Szwed** przedstawia zarys historii muzykoterapii, która — jak wynika z tekstu — była ceniona na przestrzeni dziejów, a obecnie ze względu na swe szerokie możliwości lecznicze, cieszy się coraz większym uznaniem.

Marta Popowska

Prof. Edward Boguslawski